

MATURITNÉ PRÍKLADY Z MATEMATIKY

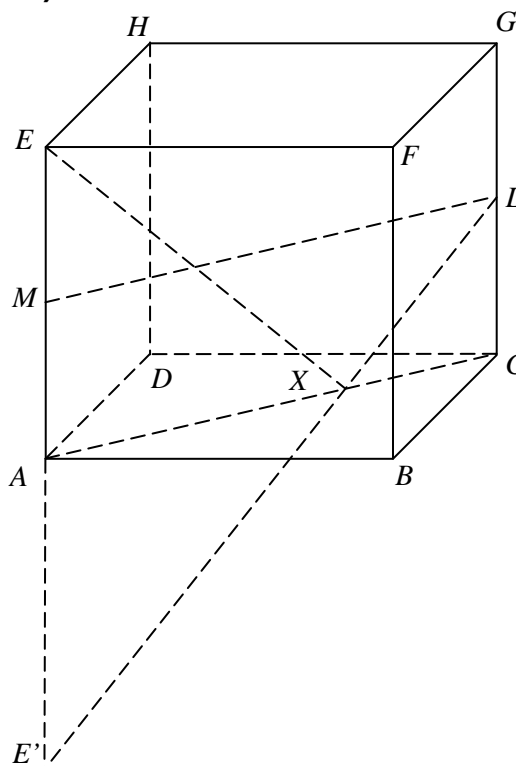
MATURITNÝ OKRUH 22: ZHODNÉ A PODOBNÉ ZOBRAZENIA

1. príklad (236/Pr. 1)

Zadanie: Bod L je stredom hrany CG kocky $ABCDEFGH$ s dĺžkou hrany a . Určte dĺžku x najkratšej lomenej čiary EXL , ak bod X patrí rovine ABC . (Máme určiť dĺžku svetelného lúča, ktorý vychádza z bodu E a po odraze od zrkadla ABC dopadá do bodu L .)

Riešenie:

Zostrojíme bod E' súmerne združený s bodom E podľa roviny ABC . Priamka $E'L$ pretne rovinu ABC v bode X , pre ktorý platí, že dĺžka lomenej čiary EXL je najmenšia. (Zo súmernosti podľa roviny ABC vyplýva, že $|EX| = |E'X|$, teda dĺžka lomenej čiary EXL je rovnaká ako dĺžka čiary $E'XL$ a tá je najkratšia, keď ležia body E', X, L na priamke.) Treba ešte určiť dĺžku x čiary EXL . Tá sa rovná dĺžke úsečky $E'L$, ktorú vypočítame z pravouhlého trojuholníka $E'ML$, kde M je stred hrany EA .

$$x = \sqrt{|LM|^2 + |ME'|^2} = \sqrt{(a\sqrt{2})^2 + \left(\frac{3}{2}a\right)^2} = \underline{\underline{\frac{\sqrt{17} \cdot a}{2}}}$$

2. príklad (240/4)

Zadanie: Zostrojte päťuholník $ABCDE$, ak sú dané stredy všetkých jeho strán: S_1, S_2, S_3, S_4, S_5 .

Riešenie:

Zo zadania môžeme zapísať niekoľko stredových súmerností:

$$\left. \begin{array}{l} S_{S_1} : A \rightarrow B \\ S_{S_2} : B \rightarrow C \\ S_{S_3} : C \rightarrow D \\ S_{S_4} : D \rightarrow E \\ S_{S_5} : E \rightarrow A \end{array} \right\} \Rightarrow S_{S_1 \circ S_2 \circ S_3 \circ S_4 \circ S_5} : A \rightarrow A$$

Vieme, že zložením párneho počtu stredových súmerností vzniká identita alebo posunutie a združovaním nepárneho počtu stredových súmerností vzniká stredová súmernosť. V našom prípade sme zložili nepárny počet stredových súmerností a vznikla nám teda stredová súmernosť so stredom v bode A (pretože je samodružný). Päťuholník sa teraz dá zostrojiť nasledujúcim postupom:

1. Zvolíme si ľubovoľný bod L a zobrazíme ho v zloženej stredovej súmernosti $S_{S_1 \circ S_2 \circ S_3 \circ S_4 \circ S_5} : L \rightarrow L'$.
2. Zostrojíme stred úsečky LL' a dostaneme tak bod A .
3. Zostrojíme ostatné body päťuholníka cez ostatné stredové súmernosti.

MATURITNÉ PRÍKLADY Z MATEMATIKY

MATURITNÝ OKRUH 22: ZHODNÉ A PODOBNÉ ZOBRAZENIA

3. príklad (241/5)

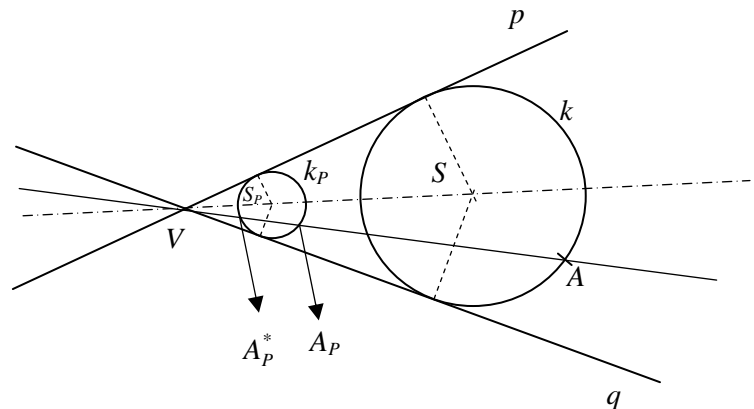
Zadanie: Dané sú dve rôznobežky p, q a mimo nich bod A . Zostrojte všetky kružnice, ktoré prechádzajú bodom A a dotýkajú sa p aj q .

Riešenie:

Aby sme zostrojili kružnice požadovaných vlastností, stačí nám zostrojiť ich stredy, ich polomer už potom ľahko zistíme ako vzdialenosť nájdených stredov od bodu A (alebo od jednej z priamok). Vieme, že spomínané stredy ležia na osi uhla priamok p, q (resp. na osi susedného uhla k uhlu priamok p, q , podľa toho, kde sa nachádza bod A). Vieme teda zostrojiť takú pomocnú kružnicu k_p , ktorá síce nebude prechádzať bodom A , ale bude sa dotýkať oboch priamok, teda $k_p(S_p, |S_p, q|)$. Potom vieme, že v rovnoľahlosti so stredom v bode $V \in p \cap q$ sa zobrazí kružnica k_p do kružnice k ($H_V : k_p \rightarrow k$). V opačnej rovnoľahlosti sa zase zobrazí kružnica k do kružnice k_p , a teda aj bod A do bodu A_p . Teda body V, A, A_p ležia na jednej priamke. Keďže vieme zostrojiť kružnicu k_p , vieme zostrojiť aj bod A_p a pomocou rovnobežky s $\overrightarrow{S_p A_p}$ cez bod A aj stred S kružnice k .

Postup:

1. p, q, A
2. os uhla priamok p, q
3. $S_p; S_p \in$ osi
4. $k_p; k_p(S_p, |S_p, q|)$
5. $A_p, A_p^*; \{A_p, A_p^*\} = \overrightarrow{VA} \cap k_p$
6. $l; A \in l \wedge l \parallel \overrightarrow{S_p A_p}$
7. $l^*; A \in l^* \wedge l^* \parallel \overrightarrow{S_p A_p}$
8. $S; S \in l \cap os$
9. $S^*; S^* \in l^* \cap os$
10. $k(S, |SA|)$
11. $k^*(S^*, |S^*A|)$

pozn.: kvôli prehľadnosti chýba v obrázku druhé riešenie a tiež niektoré časti postupu

4. príklad (241/11)

Zadanie: Dokážte, že ťažnice trojuholníka sa pretínajú v jednom bode.

Dôkaz (priamy, cez rovnoľahlosť):

Nech $\triangle ABC$ je ľubovoľný a A_1, B_1, C_1 nech sú postupne stredy strán BC, AC, AB . C_2 nech je stred $A_1 B_1$. Označme $T \in AA_1 \cap BB_1$. Dôkaz prevedieme v štyroch krokoch:

1. $\left. \begin{array}{l} H_C : B_1 \rightarrow A (k=2) \\ H_C : A_1 \rightarrow B (k=2) \end{array} \right\} \Rightarrow H_C : C_2 \rightarrow C_1 \Rightarrow C, C_1, C_2 \text{ ležia na jednej priamke}$
2. $\left. \begin{array}{l} H_C : B_1 \rightarrow A (k=2) \\ H_C : A_1 \rightarrow B (k=2) \end{array} \right\} \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} A_1 B_1 \parallel AB \\ 2|A_1 B_1| = AB \end{array} \right\} \Rightarrow \triangle A_1 B_1 T \approx \triangle ABT (uu)$
- 3.

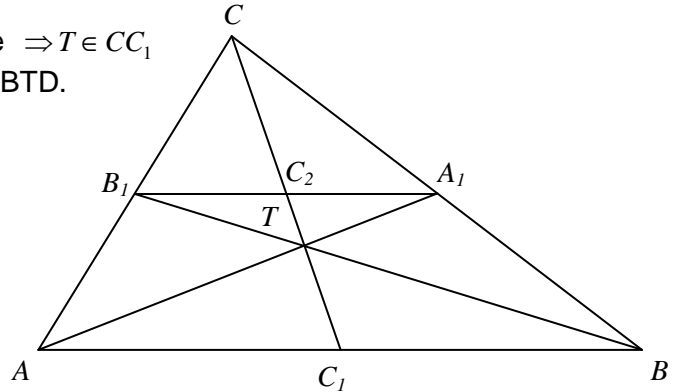
MATURITNÉ PRÍKLADY Z MATEMATIKY

MATURITNÝ OKRUH 22: ZHODNÉ A PODOBNÉ ZOBRAZENIA

$$\left. \begin{array}{l} H_T : A_1 \rightarrow A \ (k=2) \\ H_T : B_1 \rightarrow B \ (k=2) \end{array} \right\} \Rightarrow H_T : C_2 \rightarrow C_1 \Rightarrow T, C_1, C_2 \text{ ležia na jednej priamke}$$

4. $(1. \wedge 3.) \Rightarrow C, C_1, C_2, T$ ležia na jednej priamke $\Rightarrow T \in CC_1$

Bod T teda leží na všetkých troch ťažniciach, ČBTD.

MATURITNÉ PRÍKLADY Z MATEMATIKY

MATURITNÝ OKRUH 22: ZHODNÉ A PODOBNÉ ZOBRAZENIA

5. príklad (241/14)

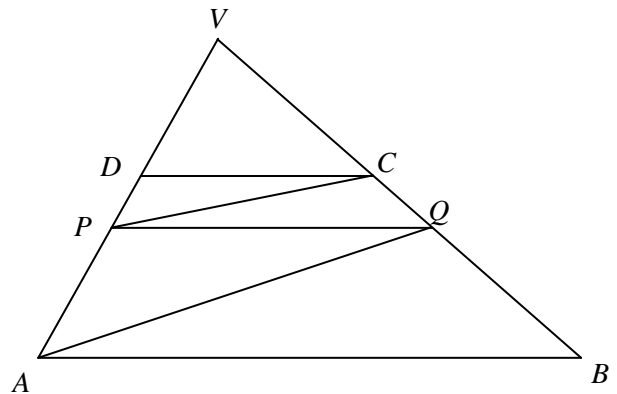
Zadanie: Je daný lichobežník $ABCD$, ktorého základne sú AB a CD , pričom $AB > CD$. Vnútri úsečky AD zostrojíte bod P a vnútri úsečky BC bod Q tak, aby platili zároveň vzťahy $PQ \parallel AB$ a $PC \parallel AQ$.

Riešenie:

Zostrojíme bod $V \in AD \cap BC$.

$$\left. \begin{aligned} \Delta PCV \approx \Delta A Q V \text{ (uu)} &\Rightarrow \frac{|VP|}{|VA|} = \frac{|VC|}{|VQ|} \\ \Delta PQV \approx \Delta ABV \text{ (uu)} &\Rightarrow \frac{|VP|}{|VA|} = \frac{|VQ|}{|VB|} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{|VC|}{|VQ|} = \frac{|VQ|}{|VB|} \Rightarrow |VQ| = \sqrt{|VC| \cdot |VB|}$$

Pomocou odvodeného vzťahu zostrojíme bod Q a bod P zostrojíme pomocou zadaného poznatku $PQ \parallel AB \wedge P \in AV$.

pozn.: Pri zostrojení $|VQ|$ využijeme Euklidovu vetu o odvesne. Euklidove vety vyzerajú takto:

1. o výške: $c_a \cdot c_b = v^2 \left(\Rightarrow v = \sqrt{c_a \cdot c_b} \right)$
2. o odvesne: $a^2 = c_a \cdot c$ a $b^2 = c_b \cdot c$

